

[Poul Dam.]

helier ikke megen enighed med hensyn til, hvorledes forsorgen bør udvikle sig i fremtiden.

Det var også det, der var baggrunden for, at vi ønskede at få det frem til en klar offentlig debat her i folketinget i stedet for at lade det afgøre i et finansudvalg, som havde lidt vanskeligheder med at få tilstrækkelige, relevante oplysninger frem fra ministeren, skønt ministeren gjorde sig megen umage, og som afgjort var usikker over for forslaget på en række punkter.

Der er naturligvis den risiko ved dette her, at der bliver fremført mange argumenter, som tilsyneladende støtter det forslag, vi har fremsat, men som vi som forslagsstillere på ingen måde kan associere os med. Jeg lagde da også mærke til, at de fleste af de bemærkninger, ministeren kom med her i anden omgang, i virkeligheden ikke var rettet til forslagsstillerne, men til andre ordførere. De fleste af de ord, som hun tog forbehold over for, er ord, vi ikke har anvendt og ikke har i sinde at anvende.

Der er ét punkt, jeg gerne vil gøre nogle bemærkninger om, fordi jeg ikke har gjort det tidligere, og det er dette, at vi som punkt 4 i forslaget har en tanke om, at ministeren bør forhandle den fremtidige udvikling af ändssvageforsorgen med de instanser, der skal overtage den. Det drejer sig altså ikke alene om spørgsmålet om overførslen, for det er jo klart, at man skal have nogle overførselsforhandlinger, ligesom man har haft det om alle mulige andre institutionsområder, men her er det sådan, at vi på dette område står med tanken om en institution, som skal kunne tages i brug i 1980, 2 år efter at man efter planerne har ladet hele forsorgen overgå til de kommunale myndigheder. Det forekommer mig rimeligt, at de kommunale myndigheder, der skal have arbejdet med det, og som skal have omkostningerne i fremtiden, allerede er med i planlægningen nu, hvor man planlægger institutioner, som først skal tages i brug, når de pågældende myndigheder har overtaget ansvaret.

Jeg håber, at den kommende debat om dette forslag bliver meget hurtig. Jeg håber, at socialudvalget afklarer det meget hurtigt, for jeg er enig i, at der ikke bør tabes mere

tid på denne sag. Det er væsentligt over en måned siden, vi fremsatte dette forslag, og vi har ikke haft noget ønske om at trække tiden ud. Hvis socialudvalget kan blive færdig med det hurtigt, kan vi få afklaret: er der et flertal for Irlandsvej, eller er der det ikke? Og så har vi fået afklaret dette på grundlag af en så vid offentlig debat som overhovedet muligt.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg vil godt sige til hr. Poul Dam, at når jeg ikke i mit sidste indlæg gik i dybden med SF's forslag, skyldes det jo, at det gjorde jeg i mit første indlæg.

Så vil jeg godt sige, som det også er medlemmer af finansudvalget bekendt, at sagen har været forelagt Københavns kommune, der var helt indstillet på dette projekt. Det har også været i hovedstadsrådet, som ikke mener at have kompetence til at behandle dette spørgsmål. Det har udtalt sig, og denne besked er gået videre.

Men jeg vil godt til sidst sige til hr. Poul Dam, at jeg deler meget hans synspunkter med hensyn til en hurtig behandling. Jeg håber meget, at socialudvalget, som nu skal behandle denne sag, får den behandlet så hurtigt, som det overhovedet er muligt. Vi kan ikke være tjent med, at denne sag nu får lov til at ligge en måned til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel [af Ebba Strange m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XLIII. Fremsat 2/12 75).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages den under punkt 3 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel [af Ritta Ahm m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. L. Fremsat 17/12 75).

Forslagene sættes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Socialistisk folkeparti har fremsat forslag om at ophæve arbejdsgiverperioden på 5 uger, således at udbetaling overgår til det sociale udvalg. Det synes jeg ikke er nogen god idé. En af de væsentligste ændringer ved dagpengelovens gennemførelse var netop indførelse af arbejdsgiverperioden, der skulle være et skridt på vejen mod faste og mere ensartede ansættelsesformer for alle. Jeg mener, det er ønskeligt at tilstræbe en fastere tilknytning mellem arbejdsgiver og arbejdstager og forhåbentlig dermed øget tryghed i ansættelsen. Arbejdsgiverperioden skal således bidrage til at udligne forskellen mellem funktionærer, der ifølge deres ansættelsesvilkår har ret til løn fra arbejdsgiverne under sygdom, og de grupper, der er henvist til dagpenge.

Ordningen har uden tvivl også dannet grundlag for en yderligere udbygning i retning af ret til fuld løn under sygdom ved overenskomst mellem parterne. Hertil kommer, at arbejdsgiverperioden også skulle tilskynde arbejdsgiverne til at forbedre arbejdsmiljøet, hvilket sikkert vil medvirke til en lavere sygelighed og en bedre trivsel.

Jeg synes som sagt ikke, man skal foretage så drastiske skridt som at ophæve arbejdsgiverperioden, før loven har fået mulighed for at virke over en længere periode.

Det nævnes i bemærkningerne til forslaget, at arbejdsgiverne føler tilskyndelse til under lavkonjunkturer at afskedige svage medarbejdere, og at disse ikke tør melde sig syge. Her vil jeg godt igen pege på den mulighed, som dagpengelovens § 12 giver for, at det sociale udvalg overtager dagpengeforpligtelsen i et vist omfang.

Forslagets punkt 2 om, at alle arbejdsgivere skulle betale bidrag til dagpengefonden

på samme måde som ved § 11-ordningen for arbejdsgivere med få ansatte, vil medføre en voldsom udvidelse af administrationen dels i kommunernes sociale forvaltninger, dels i sikringsstyrelsen. Ved dagpengelovens behandling i folketinget blev der netop peget på den meget store lettelse, det ville være for socialforvaltningerne, at arbejdsgiverne administrerede den første del af perioden.

Det er mit indtryk, at arbejdsgiverperioden kan virke tyngende på mindre virksomheder, og jeg vil derfor benytte lejligheden til at gentage, hvad jeg sagde her i tinget den 14. januar til hr. Maisted, at den forsikringsordning, vi har, vil blive lempet, så der bliver mulighed for løbende tilmelding i modsætning til nu, hvor optagelse kun kan ske ved et kvartals begyndelse.

På baggrund af de erfaringer, der er høstet siden ordningens start, synes jeg ikke, der er sket afgørende ændringer i de forudsætninger, som lå til grund for indførelsen af arbejdsgiverperioden. Regeringen kan således ikke gå ind for forslaget.

Kristeligt folkeparti har fremsat forslag til ændring af dagpengeloven med det sigte især at hjælpe mindre erhvervsvirksomheder. Det samme spørgsmål er rejst af det konservative folkeparti i forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder, et forslag, der skal behandles her i tinget på torsdag.

Til de enkelte punkter i kristeligt folkepartis forslag vil jeg gerne knytte et par bemærkninger.

Vedrørende det første punkt om at aftrappe arbejdsgiverperiodens længde efter virksomhedens størrelse, opgjort efter antal af ansatte, må jeg pege på, at der her er tale om mindre virksomheder, som har mulighed for at tilmelde sig forsikringsordningen efter § 11.

Hvis man gennemfører det fremsatte forslag, vil det betyde en meget væsentlig udvidelse af administrationen i kommunernes social- og sundhedsforvaltninger, som i øvrigt i dag ikke er i besiddelse af det nødvendige materiale til at kunne afgøre, hvornår dagpengeforpligtelsen i så fald skulle overgå fra arbejdsgiveren til kommunen. Forslaget forudsætter endvidere væsentlige ændringer af det bestående edb-system, og endelig må de ansatte i en virksomhed nøje oplyses om, hvor længe dagpenge udbetales af den på-

[Socialministeren.]

gældende arbejdsgiver, for at den sygemeldte lønmodtager rettidigt kan anmelde sit krav til socialforvaltningen. Forslaget vil simpelt hen medføre helt uforståelige anmeldelsesregler i dagpengeordningen.

Vedrørende det andet punkt vil jeg, som jeg tidligere har sagt, fremhæve, at indførelsen af arbejdsgiverperioden var et af de væsentligste grundprincipper i dagpengereformen.

Før dagpengeloven trådte i kraft i 1973, var der ingen automatisk dagpengedækning under sygdom for selvstændige erhvervsdrivende. I dag har denne gruppe ret til dagpenge fra det offentlige på lige fod med lønmodtagere efter 5 ugers sygdom. Det offentlige yder som altovervejende hovedregel først dagpenge efter 5 ugers sygdom. Lønmodtagerne får ikke i de første 5 uger dagpenge fra det offentlige, men fra virksomheden.

Den selvstændige erhvervsdrivende er sin egen arbejdsgiver og må bære sin egen dagpengerisiko de første 5 uger. Jeg vil også nævne, at det ved kortere varende sygdom ofte kan være vanskeligt at konstatere et indtægtstab. Forslaget vil antagelig betyde en fordobling af sygdomstilfælde med offentlig udbetaling. Endvidere skal jeg henviser til, at selvstændige erhvervsdrivende har mulighed for at tilmelde sig en frivillig dagpengesikring, og til denne sikring yder staten et tilskud på 25 pct.

Forslagets punkt 3 om at give hjemmegående husmødre en bedre dagpengedækning, således at de f. eks. efter 2 ugers sygdom blev omfattet af dagpengelovens obligatoriske dækning, lyder meget besnærende. Men dagpengeloven er jo netop baseret på at dække den erhvervsaktive del af befolkningen, således at dagpengene skal erstatte det indtægtstab, der forekommer under sygdom. Forslaget vil derfor være et brud på de gældende principper og vil betyde en enorm udvidelse af administrationen, da der efter de statistiske oplysninger skønnes at være 1/2 mill. hjemmegående husmødre, hvilket vil kunne forventes at give en stigning i sagsantallet på 100.000. Må jeg sige, at når jeg bruger ordene „hjemmegående husmødre“, så skyldes det, at det står i lovforslaget. Jeg ville have foretrukket at sige hjemmearbejdende husmødre. Det må i denne forbindelse

nævnes, at husmødre kan tilmelde sig den frivillige ordning, som jeg nævnte før.

Endelig stilles der forslag om, at arbejdsgiveren fritages for dagpengeforpligtelsen, når uarbejdsdygtigheden skyldes idrætsskade. Her synes jeg, forslagsstillerne kommer ind på et noget vanskeligt område. Først og fremmest må jeg pege på, at hensigten med dagpengeloven var at nærme forholdene for arbejdere til forholdene for funktionærer i henseende til dækning under sygdom, og der gælder ikke særlige regler for funktionærer og ej heller for tjenestemænd, hvis de pådrager sig skader ved idræt. Hvor skal man i øvrigt sætte grænsen mellem almindelig livsudfoldelse og udøvelse af en idræt, der må anses for så farlig, at en eventuel skade fritager arbejdsgiveren for dagpengeudbetalingen?

Vi har allerede en bestemmelse i dagpengelovens § 5, hvorefter arbejdsgiveren fritages, hvis lønmodtageren har pådraget sig sygdommen ved grov uagtsomhed eller forsæt. Det er dagpengeudvalgets opgave at tage stilling til disse konkrete sager, og det er dagpengeudvalgets opfattelse, at man ikke generelt kan karakterisere visse sportsgrene som farlige. Endelig vil jeg da også nævne, at der er en masse firmaer, der tilskynder deres medarbejdere til at deltage i sportsudøvelse i firmaernes egne sportsklubber, og statistisk kan man ikke sige, hvor mange sygedage der skyldes fravær på grund af sportsskader. Men generelt kan jeg oplyse, at hvis sportsskader skal holdes uden for arbejdsgiverforpligtelsen, vil det som enhver anden opdeling i særlige kategorier erfaringsmæssigt få administrative konsekvenser, fordi afgrænsningen i en række tilfælde vil være tvivlsom, således at der skal indhentes yderligere oplysninger i sagen, og det forlænger kun sagens behandlingstid; hertil kommer øgede udgifter for det offentlige.

Regeringen kan derfor ikke gå ind for de foreslåede ændringer i dagpengeloven.

Winnie Russell (S):

Jeg kan helt tilslutte mig ministerens argumentation for ikke at kunne tilslutte sig SF's forslag, og jeg vil derfor ikke gå i detaljer. Jeg vil bare gerne understrege, at da man arbejdede med udformningen af dagpengeloven, var det jo ikke en helt tilfældig-

[Winnie Russell.]

hed, at man kom hen til 5 ugers bestemmelsen. Man fandt frem til det niveau, som man vidste kommunerne kunne klare rent administrativt. Det vil vides også på dette tidspunkt, at hvis dette forslag skulle gennemføres, hvad man godt kan have nogen følelse for at det eventuelt kunne blive en dag, er der ikke mulighed for, at kommunerne hverken pengemæssigt eller administrativt kan påtage sig en sådan opgave på nuværende tidspunkt. Det er ikke svært at forestille sig, hvordan det ville være ude omkring i kommunernes sociale forvaltninger, hvis klienterne skulle ringe ind på første sygedag og anmelde; telefonnettet ville simpelt hen bryde sammen, og man har heller ikke mulighed for edb-mæssigt at klare opgaven.

Der er også en anden ting i argumentationen i selve den skriftlige forklaring på forslaget. Der står, at det i øjeblikket kan skade folk, der på grund af arbejdsløshed ikke tør melde sig syge. Men den har også en modsat virkning, for i dag kan man melde sig syg 1 og 2 dage ved at henvende sig til sin arbejdsgiver og eventuelt underskrive en tro og love-erklæring, men jeg vil gerne se, hvordan kommunerne vil administrere det i praksis, når de ikke kender folk. De vil ganske givet forlange en lægeerklæring hver gang.

Jeg kunne godt tænke mig, at man fik præciseret § 12 over for arbejdsorganisationerne, at man gjorde mere opmærksom på denne paragraf med hensyn til de langvarige kroniske sygdomme.

På baggrund af dette kan jeg på mit partis vegne ikke tilslutte mig forslaget.

Jeg skal også med hensyn til kristeligt folkepartis forslag tilslutte mig ministerens argumenter, og her vil jeg heller ikke gå i detaljer, men bare sige, at forslaget, som det foreligger, rent faktisk ville være umuligt at administrere.

Efter dagpengelovens § 11 kan selvstændige erhvervsdrivende, der har en samlet lønudgift pr. år op til kr. 600.000, tegne en arbejdsgiverforsikring, som fritager dem for udgiften mod en indbetaling af 3½ pct. af den årlige lønudgift. Jeg har ladet mig fortælle, at mange mindre erhvervsdrivende ikke er rigtig opmærksomme på denne mu-

lighed, og man kunne muligvis ønske en bedre orientering om dette.

Så er det for mig meget ejendommeligt, at det er kristeligt folkeparti, der skulle mene, at sporten er en hård forpligtelse for arbejdsgiverne. Staten giver tilskud til den almindelige borgers ret til at passe sin fysik, ved at man giver tilskud til idrætshaller, svømmehaller osv. Og så kunne jeg godt tænke mig at spørge: hvad så med en anden slags sport, som i og for sig også mange mennesker udøver, nemlig den at ryge og drikke? Der er vel ikke nogen, der vil bilde mig ind, at det skulle være mindre fysisk skadeligt end at dyrke sport, så jeg har lidt svært ved at se, hvorfor der skulle være forskel på dem, der dyrker idræt, og så os andre, som måske driver en anden form for sport.

På baggrund af dette må jeg sige, at socialdemokratiet ikke kan tilslutte sig forslaget.

Peter Holst (V):

Venstre kan følge begge de to forslagsstillende partier i, at lov om dagpenge, som den er nu, har nogle mangler. Vi mener ikke præcis, at det er de mangler, som de to forslag pålægger rgeringen at afhjælpe, der er de værste. Vi kan slet ikke følge SF i ønsket om at ophæve afhængigheden eller tilknytningen mellem arbejder og arbejdsplads, hvad angår dagpenge. Vi mener, at det af hensyn til en rimelig administration og praktisering af en sådan ordning er nødvendigt, at de to parter har et fællesskab og en fælles interesse i at finansiere og udbetale de beløb, der er tale om.

Kristeligt folkepartis forslag om at gradere arbejdsgiverperioden på grundlag af virksomhedens antal af ansatte er vi yderst tøvende over for. Derimod har vi selv tidligere været inde på tanken om at nedsætte denne periode fra de 5 til 3 uger, og på det punkt er vor velvilje nu som tilforn. Vi er klar over, at en sådan ændring forudsætter en omfordeling af den finansieringsnøgle, der bestemmer det hele, og dermed mener vi, at alle tre elementer, statsfinansieringen, arbejdsgiverfinansieringen og egenfinansieringen, skal indgå i en sådan ændring.

Af andre ændringer, vi er med på, vil jeg nævne forkortelse af karenperioden for

[Peter Holst.]

selvstændiges adgang til sygedagpenge under egen sygdom. Også her er tallet de 5 uger ned til eventuelt 3 uger.

Mulige statsbidrag ud over, hvad der i øjeblikket er tale om, til selvstændiges forsikring for egen betalingsperiode, hvad enten det er den pågældende selv, hustruen eller eventuelle medarbejdere, der rammes af sygdom, er vi meget interesseret i. Den hidtidige praksis, hvor selvstændige over 50 år ikke forsikringsmæssigt har kunnet gardere sig selv, har været følt meget vilkårlig og virket meget urimelig over for landbrugere, håndværkere, butiksdrivende m. v.

Jeg vil tillade mig at bruge et øjeblik til lige at nævne et eksempel på noget, der er ved at blive igangsat. Vestslesvigsk Landbrugscenter i Løgumkloster starter pr. april i år en ordning, hvori optages alle raske personer over 50 år, men under 67 år, de tager altså de mest truede årgange med også. Der udbetales dagpenge fra den 7. sygedag og 5 uger frem. Man tager en præmie på 502 kr. årlig, billigere end hvad der ellers er praktiseret, og forsikringssummen er uanset hidtidig indtægt dagpengesatsen fra april, altså 1.004 kr. om ugen.

Jeg har nævnt dette som et eksempel på en kollektiv form for sygedagpengesikring, der kunne fortjene yderligere statsbidrag, altså bidrag til præmiebetalingen, så det blev gjort mere økonomisk overkommeligt for de pågældende. En sådan ordning ville føles endnu mere rimelig ud fra den betragtning, at det ville give de selvstændige en andel i statsmidlerne til sygesikringsordning, som groft set kommer til at svare til den, lønmodtagerne har under gældende ordning, og hvad der er retfærdigt, er vi jo da alle tilhængere af.

Den af kristeligt folkeparti foreslåede ændring vedrørende den arbejdsudlytighed, der stammer fra idrætsudøvelse, er vi som den foregående ordfører også noget betænkelige ved. Vi tror, at det er svært at sondre mellem sygdomme, som man pådrager sig ved sin adfærd, og sygdomme, der kommer helt af sig selv. Man kunne sådan set gå lidt videre i tankegangen og sige, at en stor part af sygdommene i de øvre luftveje kommer vel egentlig af tobak, og tobaksnydelse og idrætsudøvelse er jo begge to frivillige discipliner, derfor mener vi, det er noget svært.

Jeg vil slutte med at sige, at behandlingen af de to beslutningsforslag vil vi bruge som anledning til at støtte de dele af det, vi er tilhængere af, og i øvrigt vil vi komme ind på vore egne ønsker om yderligere ændringer af dagpengelovgivningen.

Erlendsson (FP):

Hvis man som hr. Peter Holst vil citere den afdøde svenske konge for hans trontale hvert år, så hed det altså: Vor nåde som tilforn. Ikke: vor vilvilje som tilforn.

Jeg skal i øvrigt gøre det meget kort. Vi kan godt finde tanker i begge de to forslag, som vi synes er fornuftige. Vi kan sige i hvert fald, at vi synes, det er udmærket, at man kan tænke sig, at der ikke bliver nogen direkte økonomisk forpligtelse mellem arbejdsgivere og arbejdstagere. Det behøver ikke at være noget personligt forhold, som man siger i SF's forslag.

Vi mener, at kristeligt folkeparti har gjort en god iagttagelse ved, at de har fundet ud af, at de små virksomheder er tyngt af den nuværende dagpengelov. Vi mener ikke, at der er foreslået noget særlig godt forsøg på at lette denne tyngde.

Vi mener, at der er så mange problemer i begge forslagene, at det ville være spild af tid at tale meget om disse forslag her, men vi er villige til at gennemgå dem grundigt i udvalget.

Gunner Baunsgaard (RV):

Vedrørende de to forslag, vi her har til behandling, blot dette, at for så vidt angår SF's forslag, så er og var krumtappen i loven, at arbejdsgiveren var den, der var forpligtet til at udbetale dagpenge ved sygdom, og giver vi os til at ændre disse forhold, griber vi ind i administrationen med et lapperi, som på længere sigt både vil virke provokerende og medføre mindre overskuelighed.

Til kristeligt folkeparti vil jeg gerne sige, at vi er fuldt forstående over for forslagens intentioner. I det radikale venstre har vi bearbejdet problemerne ud fra netop det synspunkt, at det mindre erhvervsliv gang på gang bliver pålagt nogle opgaver og en administration, der for dette område er ødelæggende. Det er et område, som vi gang på gang pålægger nogle tidkrævende opgaver, som de større virksomheder med deres kon-

[Gunner Baunsgaard.]

torpersonale lettere kan ordne. Men når vi ikke har taget et initiativ, skyldes det — det er jeg nødt til at sige til kristeligt folkeparti — at både dette parti og det radikale venstre har været med til at lave et forlig i september, og dette forlig forpligter. Vi kan ikke den ene dag ville spare for den næste dag at stille forslag om, at der øses millioner af kroner ud. Tillige vil der i forslaget også være indbygget nogle administrationsopgaver, som vi slet ikke kan overskue.

Jeg håber selvfølgelig, at vi en dag når dertil i vort avancerede edb-system, at man, inden et sådant forslag fremkommer, kan både have målt og vejret det reelle indhold.

Jeg skal slutte med at sige, at vi i udvalget vil være med til at se på mulighederne for at nedsætte arbejdsgiverperiodens længde for de mindre virksomheder og selvfølgelig også på de andre forslag i de to sager. Jeg vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at nu er det socialudvalget, der har disse to forslag, men det er i høj grad forslag, som skulle bearbejdes af og behandles i erhvervsudvalget og arbejdsmarkedsudvalget.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Af de to forslag, som her behandles sammen, har mit parti afgjort mest sympati for det af kristeligt folkeparti fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Ser man på dette, må man erkende, at dagpengeloven i mangfoldige tilfælde har været en meget stor belastning for de mange mindre erhvervsdrivende, ikke mindst inden for håndværkerstanden, hvor en langvarig sygdomsperiode, såvel forskyldt som ufor-skyldt, kan have katastrofale økonomiske følger for arbejdsgiveren.

For det konservative folkepartis vedkommende kunne vi godt ønske en udvidelse af personkredsen inden for dagpengeområdet, ikke mindst med hensyn til de mange medhjælpende hustruer rundt omkring i erhvervet.

Om også den hjemmegående hustru bør omfattes af loven, kan man diskutere. Det kan man diskutere ud fra det synspunkt, at der her selvsagt kan opstå problemer angående størrelsen af en dagpengeydelse, idet værdien af den hjemmearbejdende hustrus

indsats er meget svær at bedømme og fastsætte helt generelt.

Angående dette og ligeledes angående skader, der er forvoldt under udøvelse af idræt, kan vi diskutere de mange problemer i det kommende udvalgsarbejde, hvortil vi tilsiger vor velvilje, ikke mindst på baggrund af vort eget forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre erhvervsvirksomheder.

Med hensyn til SFs forslag har vi ikke sympati for at overføre dagpengeordningen til det sociale udvalg, idet det vil medføre en udvidelse af den offentlige administration. Endvidere synes det at fremgå af SFs forslag, at man specielt klandrer arbejdsgiverne for mindre pæne motiver i forholdet arbejdsgiver/arbejdsgæster. Naturligvis er der brodne kar i alle lejre, det er nu engang vilkårene i vort samfund, men det er en kritik, som vi ikke kan deltage i.

Trods mine sidste bemærkninger til socialistisk folkeparti vil vi også tilsige dette forslag en velvillig behandling i udvalget.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Ordføreren for forslagsstillerne til forslag til folketingsbeslutning nr. XLIII (om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel) har ordet.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal som forslagsstiller til det ene af de her behandlede forslag nøjes med at knytte nogle bemærkninger til det forslag, der er fremsat af kristeligt folkeparti.

Jeg kan godt forstå de intentioner, der ligger bag ved, at kristeligt folkeparti fremsætter dette forslag. Jeg kan se, at kristeligt folkeparti ligesom har prøvet at udsøge sig nogle grupper, som de mener er særligt vanskeligt stillet i forbindelse med den dagpengelov, der eksisterer. Det er nok også rigtigt, at der er personer i disse grupper, der er meget vanskeligt stillet. Imidlertid synes jeg, at det er et meget problematisk forslag, fordi det næste skridt altså er en helt offentlig sygesikring af os alle sammen, uanset hvilken status vi i øvrigt har i samfundet.

Vi kunne da fra SFs side godt diskutere, hvordan en sådan offentlig sygesikring kunne tænkes at fungere. Men så længe det ikke er det, kristeligt folkeparti mener, så er

[Ebba Strange.]

vi umiddelbart utilbøjelige til at gå ind på de formuleringer, som kristeligt folkeparti har givet dette forslag. Det er nemlig meget brogede grupper, det drejer sig om. Erhvervsdrivende med medhjælpende hustruer og hjemmegående husmødre dækker jo over meget forskellige befolkningsgrupper, når man ser på det indkomstmæssige.

Jeg vil gerne slutte mig til den socialdemokratiske ordfører, fru Winnie Russell — eller også var det socialministeren, det husker jeg ikke — som netop nævnte, at det dagpengesystem, vi har opbygget, er et system, der skal sikre arbejdere mod tab i indkomst i tilfælde af sygdom. Husmødre har jo traditionelt ingen indkomst, heller ikke når de ikke er syge. Det, der er problemet i mange tilfælde under husmødres sygdom, er jo, om man overhovedet kan få husmoderhjælp og husmoderafløsning, og i så fald hvad man skal betale for den. Der kender jeg da også tilfælde, hvor det virkelig har været en økonomisk belastning at skulle betale sine husmoderafløser i tilfælde af længere tids sygdom.

Men der er også spørgsmålet — og det kan vi sikkert få oplyst under udvalgsarbejdet — i hvor høj grad hjemmegående husmødre udnytter den mulighed for forsikring, der ligger i loven. Der har man jo forsøgt at være socialt retfærdig ved, at man har ladet forsikringsbidraget være en procentdel af den skattepligtige indkomst. Så ved vi godt — det er vi jo mange der har talt om ved andre lejligheder her i tinget — at den skattepligtige indkomst ikke er noget hensigtsmæssigt måleinstrument, når det drejer sig om sociale ydelser. Men den dag, vi får et rimeligere skattegrundlag, er det, der eksisterer i øjeblikket, måske ikke helt uretfærdigt.

Vi vil se på forslaget i udvalget og stille nogle spørgsmål om, hvordan den dagpenge-lov, som vi har i øjeblikket, fungerer, også når det drejer sig om de persongrupper, der her er henvist til.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi er ganske enige i det forslag, SF har fremsat, ikke mindst fordi det er nøjagtig mage til ét, vi lavede selv i forrige samling. Vi var lidt betænkelige ved at genfremsætte det, fordi vi syntes, det fik så dårlig en be-

handling, og jeg må indrømme, at jeg havde håbet, at SF's forslag nu ville have fået en bedre diskussion, hvad det desværre ikke har fået.

Erfaringerne fra dagpengereformen har jo klart vist os, at arbejdsgiverne ikke har mestret at finansiere og administrere 5 ugers ordningen. I denne arbejdsløshedsperiode har arbejderne jo stået meget svagt. Vi ved, at sygemeldingerne er sunket ganske betydeligt, først og fremmest fordi man er bange for at blive fyret. Det viser sådan meget klart en af dette samfunds klare modsigelser. Man kan ikke høre en lægeudsendelse i radio eller tv, uden at der bliver sagt: gå til læge i tide. Og hvad er vilkårene så for manden på arbejdspladsen? Det er faktisk, at han ikke tør melde sig syg, fordi han meget ofte bliver fyret i sygeperioden. Jeg har set nu, at Inga Olsen fra LO endda er gået så vidt, at hun ikke mener, kvinderne tør få en ordentlig barselhvile, af skræk for ikke at kunne få arbejde, og så må vi sige, at vi er kommet langt ud, både med lovgivning og hele arbejderbevægelsens kampkraft.

Vi ved, at sortlisteordninger er en offentlig hemmelighed. Det er ganske klart erklæret nede i det område, hvor jeg bor, hvor der er en masse små arbejdsgivere, der indrømmer, at de fører sortlister. Vi ved, at de § 12-erklæringer, som var lavet for at hjælpe den arbejdende, for så vidt i meget høj grad misbruges af arbejdsgiverne. Ethvert arbejdsformidlingskontor kan fortælle, at det næsten ikke kan få anvist arbejde til folk, der har en § 12-erklæring.

Administrativt har dagpengeordningen givet anledning til uendelige stridigheder og en masse fagretlige tvister. Jeg må sige, at jeg ikke forstår det, fru Winnie Russell står og siger om, at kommunerne ikke kan klare det. Det kunne sygekasserne da, så er det meget diskutabelt, at vi afskaffede dem. Det gik jo ganske smidigt og snildt, da vi havde sygekassesystemet, og der blev da også fra socialdemokratiets side argumenteret meget stærkt med, at serviceniveauet ikke skulle forringes.

Jeg synes, der er mange andre ting ved dagpengelovgivningen, der skulle rettes, og så også gerne et mere udførligt forslag, ligesom vi selv har fremsat det, men kunne vi få dette igennem, ville det være en klar fordel.

[Hanne Reintoft.]

Med hensyn til fru Ritta Ahms forslag kan jeg ikke umiddelbart støtte det. Det giver sig selv, når vi ønsker indbetaling i en pulje af procent af lønsom og arbejderantal og virksomhedens indtægt i det hele taget, for vi har jo dette problem med nogle af de beregninger, at netop nogle af de højt rationaliserede virksomheder har en lav lønsom og et meget stort overskud. Det skulle nok også drages med ind, så de kom til at betale deres andel af puljen.

Med hensyn til de medhjælpende hustruer synes jeg også, de må anvende reglerne for selvforsikring, og det samme gælder de hjemmearbejdende, hvor jo kun få for så vidt har brugt ordningen. Men jeg vil gerne til fru Ritta Ahm sige, at jeg meget gerne ser en diskussion om det høje kontingent og også meget gerne en diskussion om 50 års grænsen. Netop mange selvstændige ældre erhvervsdrivende er faktisk vældigt ramt af, at de ikke kan selvforsikre sig, og jeg mener helt klart, vi må sætte den aldersgrænse op.

Der var også noget, jeg meget gerne så gjort i bistandsloven for den hjemmearbejdende under sygdom, nemlig at få den meget høje betaling for hjemmehjælp ned. Nu ligger den oppe på 28-30 kr. i timen, og det vil faktisk sige, at en syg hjemmearbejdende husmoder for så vidt ikke har råd til at rekvirere en husmoderafløser.

Derimod må jeg vende mig meget skarpt mod disse ideer om selvforskyldthed. Det kunne være en køn én, om vi fik det ind i vores lovgivning. Når folk for sjov flyver i faldskærm og falder ned, så kan det godt være, det koster 1½ år på sygehuset, og jeg synes, vi skal betale det, selv om jeg synes, det er letsindigt. Hvis vi begynder at sondre mellem, hvornår man har taget for lidt tøj på, og hvornår man har gjort det ene og det andet, så bliver det i hvert fald ikke til den store arbejdende befolknings gavn. Det bliver noget, der ligesom mange andre regler i dagpengeloven perfid og besværligt gennem fagforeninger, mægling og voldgift osv. kan udnyttes meget raffineret til at hindre folk i at få dagpenge, så det tror jeg simpelt hen jeg vil opfordre fru Ritta Ahm til at trække, for jeg tror ikke, hun har gennemtænkt, hvad det vil give af tvistigheder og stridigheder på hele arbejdsmarkedsrådet.

Kurt Hansen (VS):

Jeg skal også ved disse to forslag, som ved det forrige forslag, vi behandlede, fremsætte nogle kommentarer på mit partis vegne, fordi vores socialpolitiske ordfører, hr. Steen Folke, ikke kan være til stede. Modsat sidste gang skal jeg i forhold til de her to forslag begrænse mig til nogle ganske få kommentarer.

Hvad angår det forslag til folketingsbeslutning, som ligger fra SF's side, vil jeg sige, at vi synes, det er et godt og et fornuftigt forslag. Vi er meget vel klar over mange af de problemer, der er forbundet med det tætte forhold mellem arbejder og arbejdsgiver, og jeg har også selv i mange debatter her i folketinget netop fremhævet de mange repressalier, som er væltet ned over arbejderklassen i forbindelse med den krise, vi er inde i. Jeg har nævnt ting om forfølgelse af syge, og det er ikke mindst noget, som dette forslag her kunne tage højde for at få løst. Jeg har også selv nogle ret uhyggelige oplevelser i forbindelse med folk, der har været syge en 3-4-5 uger. I sygdomsperioden har de så simpelt hen fået tilsendt en fyreseddel. Denne fyreseddel er det kun lykkedes at gendrive igennem faglig aktivitet på arbejdspladsen. Jeg tror, at et sådant forslag ville være med til at jævne ud på mange af disse problemer.

Lige en kommentar til noget af det, som står i bemærkningerne: jeg er ikke helt enig i, at det udelukkende drejer sig om, at det er i en lavkonjunkturperiode, man har de problemer, som er omtalt i bemærkningerne til forslaget. Jeg mener, det er nogle generelle problemer, som politisk og fagligt aktive folk kan blive placeret i, når de kommer ud i en sygdomsperiode.

Om det forslag, som er fremsat fra kristeligt folkepartis side, vil jeg sige, at vi vil diskutere nogle af problemerne i udvalget, men generelt ser vi ikke særlig positivt på det. Jeg mener også, som fru Hanne Reintoft var inde på, at der må være tale om selvforsikring i forbindelse med de hjemmearbejdende husmødre, i forbindelse med medhjælpende hustruer osv.

Jens Møller (KrF):

Jeg vil gerne sige tak til de ordførere, der har været positive over for vort forslag.

Det, der ligger som baggrund for dette

[Jens Møller.]

forslag, er for så vidt en lang række samtaler, jeg i sommer havde med lederne af mindre erhvervsvirksomheder. Det var i anledning af det tilskud på 300 mill. kr., vi havde vedtaget herinde til reparationsarbejder og isolationsarbejder inden for byggesektoren. Der viste det sig jo, at det ikke satte så meget arbejde i gang, som vi kunne have ventet og ønsket. Derfor talte jeg med mange af disse mindre erhvervsdrivende og spurgte dem, hvad årsagen var. Et af de svar, der ustandselig gik igen, var: vi tør ikke ansætte nye folk for en midlertidig periode; vi regner ikke med, at det er noget, der holder, det her, for hvis de nu går hen og bliver syge, kort før de skal fyres igen, ja, så hænger vi jo på den i 5 uger, og det kan vi ganske simpelt ikke bære. Så ville disse erhvervsdrivende hellere selv arbejde bogstaveligt talt 20 timer i døgn for at få arbejdet til side på den måde.

Forslagets hensigt er altså i første række en hjælp til disse mindre erhvervsdrivende, men også, og måske primært, en hjælp til at få bragt arbejdsløsheden ned, idet det gør det muligt for disse mindre erhvervsdrivende at ansætte folk uden at skulle risikere så meget fremover.

Jeg mener, at dette at få arbejdsløsheden bragt ned er så vigtigt et formål, at de vanskeligheder af administrativ art, som måske findes i forslaget, må kunne overvindes, og det synes jeg også socialdemokratiet må være interesseret i. Det er derfor, vi har fremsat det som et forslag til folketingsbeslutning og ikke som et lovforslag, fordi det er umuligt for et parti, der ikke er inde i alle enkeltheder og ikke har embedsmænd til disposition, at lave sådan en ting. Derfor er det, vi beder regeringen om at lave det. Den har mulighederne for at lave lovforslaget på en sådan måde, at det bevarer sine positive elementer og samtidig kan administreres.

Socialministeren mente ikke, at der var sket afgørende ændringer i forholdene, siden dagpengeordningen blev vedtaget. Det lyder meget mærkeligt. Mon ikke socialministeren har lagt mærke til, at vi har fået en noget større arbejdsløshed siden dengang? Det kan man dog kalde en ændring i forholdene.

Vedrørende den første del af forslaget, dette med gradueringen af det antal dage

eller uger, de erhvervsdrivende skal betale, har vi tænkt os noget i retning af, at hvis man har fra 1 til 5 ansatte, så skal man betale 1 uge, fra 5 til 10 ansatte 2 uger, el. lign. Når vi ikke har skrevet det i forslaget, så er det, fordi det er ikke noget, vi på forhånd vil låse os fast i. Kan man finde andre måder at gøre det på, ja, så er vi åbne over for det. Det vigtigste er, at problemet løses, at vi får bedret beskæftigelsen, og at vi får den hjælp til de mindre erhvervsdrivende, som er nødvendig her.

Det er rigtigt, som nogle har nævnt, at vi har en forsikringsordning, men det er jo også rigtigt, at den bruges i meget lille udstrækning, ganske enkelt fordi den er for dyr.

I spørgsmålet om de medhjælpende hustruer og arbejdsgiverne selv mener vi, at det må være nok med 2 uger, der betales selv. Der er jo ganske særlige forhold, der gør sig gældende her. Det blev sagt før, at somme tider betyder det måske ikke så meget, hvis den medhjælpende hustru er syg nogen tid. Nej, det er muligt, men i andre tilfælde kan det ganske enkelt være katastrofalt for en virksomhed. Også her må vi sige, at forsikringen er for dyr.

Så var der den hjemmearbejdende husmoder. Der mener vi i kristeligt folkeparti, at en hjemmearbejdende husmoders arbejde principielt er fuldt ud lige så værdifuldt som det arbejde, der gøres på arbejdsmarkedet. Ministeren ankede over, at der i forslaget stod „hjemmegående husmoder“. Jeg er helt enig med hende. Det er en svipser; der burde have stået „hjemmearbejdende“. Men netop når ministeren nu påpeger det, så synes jeg, det er mærkeligt, at hun bagefter står og siger, at det her principielt kun skal gælde arbejdsmarkedet. Derved nedsætter man jo netop de hjemmearbejdendes arbejde i forhold til arbejdsmarkedet.

Så var der ulykkerne i forbindelse med sportsudøvelse. Vi mener, det er rimeligt, at resultaterne af sådanne ulykker betales af sporten selv igennem tipsmidlerne; det er jo ikke noget, sporten i og for sig vil komme til at mærke. Ministeren nævner — det var der også andre, der gjorde — vanskelighederne ved afgrænsningen af, hvornår det er sport og hvornår det ikke er. Ja, det kan være rigtigt, men disse vanskeligheder eksisterer jo allerede, idet det allerede nu er sådan, at

[Jens Møller.]

hvis en ulykke er en følge af en særlig farlig sport eller af, at man har været særlig dumdristig inden for sportsudøvelsen, så kan arbejdsgiveren blive fritaget for at betale det. Om man skal afgrænse det ene sted eller det andet sted, kan jeg ikke se gør så stor en forskel. Det, der er princippet bag ved det, er det samme som det, der ligger bag ved tanken om, at den, der forurener, også skal betale for at få ryddet op efter sig. På samme måde er det rimeligt, at hvis sporten bringer ulykker ind — det er jo særlig konkurrencesporten, der er tale om her — ja, så må den også være med til at betale de følger, der kommer af det.

Nogle har nævnt resultaterne af misbrug af tobak og spiritus. Vi skal da gerne overveje, om der kan være muligheder for også på disse områder at lægge udgifterne over på producenterne af tobak og spiritus. Det ville vi gøre med stor glæde.

Med hensyn til SFs forslag, ja, så er det jo et typisk venstrefløjssforslag. Man vil lægge udgifterne over på erhvervslivet. Man mener åbenbart fra den side, at erhvervslivet ligner den her gris, man havde i den gamle nordiske mytologi, Særimner, hvor man hver dag kunne skære et stort stykke af, og næste dag var det vokset ud igen.

Hver gang vi lægger yderligere udgifter på vores erhvervsliv, så fører det til ét af to, enten til stigende priser, som skal betales af befolkningen, eller også til, at flere virksomheder må lukke og dermed til større arbejdsløshed. Vi kan derfor ikke medvirke til SFs forslag, men anbefaler naturligvis vores eget forslag til en velvillig behandling i udvalget.

Anden næstformand (Nathalie Lind):

Ordføreren for forslagsstillerne til forslag nr. XLIII (om dagpenge ved sygdom og fødsel) har ordet.

Ebba Strøge (SF):

Jeg kan jo desværre ikke takke for modtagelsen på samme måde, som hr. Jens Møller kunne, og jeg kan kun ligesom fru Hanne Reintoft beklage, at indstillingen til det fremsatte forslag ikke har ændret sig, siden vi sidst diskuterede denne problematik.

Socialministeren fremhævede — og det gjorde fru Winnie Russell også, og flere med disse to — at en af grundene til, at man

ønskede 5 ugers reglen opretholdt, sådan som den er formuleret i loven, er, at det skaber et fastere tilknytningsforhold mellem arbejder og arbejdsgiver. Jeg synes, det lyder smukt. Men jeg synes altså også, det lyder hult, sådan som situationen er på arbejdsmarkedet i øjeblikket. Jeg tror ærlig talt, at både fru Winnie Russell og socialministeren ligesom jeg kender adskillige tilfælde af dem, som vi henviser til i vore bemærkninger til forslaget, og som både fru Hanne Reintoft og hr. Kurt Hansen nævnedes eksempler på.

En fastere tilknytning mellem arbejder og arbejdsgiver får vi jo ikke med den arbejdsmarkedssituation, vi har i øjeblikket. Hvis det virkelig var det, man ønskede, så måtte man jo skabe en lov om forbud mod afskedigelse, en lov om afskedigelses- og opsigelsesfrister og nogle helt andre vilkår for arbejderne på arbejdsmarkedet. Med de fyringsmuligheder, der eksisterer for lønarbejdere i dag, mener jeg overhovedet ikke, at dagpengeloven skaber dette faste tilknytningsforhold. Tværtimod oplever vi altså, at det for masser af arbejdere, tvært imod at skabe den tryghed, som man så smukt mener det skal skabe, skaber en utryghed.

Jeg skal ikke gentage bemærkningerne til forslaget, kun sige til hr. Jens Møller, at der ikke med SFs forslag til folketingsbeslutning er noget som helst om, at vi lægger nogle udgifter over på erhvervslivet, for dér ligger de i forvejen. Vi foreslår bare, at de udgifter, erhvervslivet har, flyttes over i dagpengefonden, sådan at netop den personlige tilknytning, den personlige afhængighed, som jeg vil kalde det, ophæves, fordi det ikke er en tilknytning, der er bundet i noget som helst gensidighedsforhold, det er et tilknytningsforhold, der ene og alene fungerer på arbejdsgivernes præmisser. Men det her skulle ikke betyde nogen væsentlige udgifter for erhvervslivet.

Så får vi også at vide, både fra socialministeren og fru Winnie Russell og andre, at det ville udvide administrationsudgifterne, og at dagpengeloven jo netop er blevet til ved en forhandling mellem LO, arbejdsgiverforeningen og kommunerne. Jeg skal ikke gentage det, fru Hanne Reintoft sagde meget godt, at man kunne jo administrere sygekasserne, dengang vi havde dem. Selvfølgelig kunne man, hvis man ville. Dette her er

[Ebba Strange.]

jo et spørgsmål om vilje, og det er et spørgsmål om at tilrettelægge arbejdet i kommunerne, så man kan selvfølgelig også administrere det.

Men der er ikke vilje til at gennemføre forslaget, det er det, der er sagen. Man ønsker altså ikke at være med til at give arbejderne den større tryghed, og det kan vi jo så kun beklage og håbe, at forholdene vil ændre sig, så man en dag vil lovgive ud fra de interesser, arbejderne har.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af adoptionsloven. (Undersøgelse i adoptionsager).

(Lovforslag nr. 143. Fremsat 15/1 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Inge Fischer Møller (S):

Det foreliggende lovforslag tilsigter i første række at placere de opgaver inden for adoptionsområdet, som hidtil har været varetaget af mødrehjælpen, plejehjemsforeningerne samt af direktoratet for Københavns børne- og ungdomsværn. Det drejer sig i denne forbindelse om den meget vigtige undersøgelses- og godkendelsesordning, der er i forbindelse med adoptioner, og jeg skal her nævne, at forslaget har meget nær sammenhæng med den sociale bistandslov, der træder i kraft den 1. april i år.

Forslaget indeholder tillige en bestemmelse om at indføre en lettere undersøgelses- og godkendelsesprocedure, når det drejer sig om familieadoptioner inden for den nærmeste familie, eller i andre tilfælde, hvor der består et særligt tilknytningsforhold,

f. eks. gennem nært og længerevarende bekendtskab mellem adoptanterne og barnets biologiske forældre. Vi mener ikke, at der i disse tilfælde er behov for den meget omfattende undersøgelses- og godkendelsesprocedure.

Der foreslås også en ensartet godkendelses- og undersøgelsesprocedure, når det drejer sig om adoptioner af udenlandske og danske børn. Eksempler har vist, at denne regel måske har manglet i vores adoptionslov, så dette forslag hilser socialdemokratiet med stor tilfredshed. Målet er jo at finde frem til det hjem, der er bedst egnet for det pågældende barn, og det uanset om det drejer sig om et dansk eller et udenlandsk barn, der skal bortadopteres.

For at sikre barnets tarv bedst muligt foreslås det, at godkendelseskompetencen bliver henlagt til et særligt samråd ved de amtskommunale socialcentre.

Et andet punkt er, at der oprettes et centralt adoptionsnævn. Dette nævn skal tage sig af klager over de nævnte samråds eventuelle afslag. Adoptionsnævnet skal også føre tilsyn med samrådene og koordinere deres godkendelsespraksis, og endelig skal nævnet også tage sig af udvælgelse af børn ved anonyme adoptioner.

Det er nødvendigt med oprettelse af dette nævn. Man opnår at få samlet visse opgaver på adoptionsområdet ét sted. Det giver en bedre koordinering og en ensartet praksis, og den har vi brug for.

Forslaget lægger op til en helt rigtig løsning, og jeg skal hermed give socialdemokratiets tilslutning til, at forslaget bliver behandlet og gerne meget hurtigt, da bistandsloven jo træder i kraft allerede den 1. april.

Birgitte Oxdam (V):

Der er to anledninger til dette lovforslags fremkomst. For det første skal adoptionsloven nødvendigvis synkroniseres med bistandsloven, som træder i kraft den 1. april 1976. For det andet er det, og for mig væsentligere, en god lejlighed til at tage hele spørgsmålet om godkendelse af adoptanterne op til nærmere overvejelse. Bremssagen fra Ålborg har nok skabt uro i mange andre sind end mit, og jeg skal da også love i udvalget nærmere at børe i de forhold, der her kan medvirke til at skabe en Bremssag.